

Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomiopiirin kunnille

Käräjäoikeuden lautamiesten määrän vahvistaminen

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet kunnanvaltuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Nykyisten lautamiesten toimikausi päättyy, kun kunnanvaltuustot ovat valinneet uudet lautamiehet ja valinnat ovat tulleet lainvoimaisiksi.

Käräjäoikeuden lautamiesten lukumäärän vahvistaa lain 3 §:n mukaan Tuomioistuinvirasto. Jos käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluu useampia kuntia, Tuomioistuinvirasto vahvistaa kunkin kunnan alueelta valittavien lautamiesten määrän ensisijaisesti kuntien henkikirjoitettujen asukkaiden lukumäärän suhteessa. Jokaisesta kunnasta on kuitenkin valittava vähintään yksi lautamies.

Lautamiesten määrää voidaan kunnanvaltuuston tai käräjäoikeuden esityksestä muuttaa, jos tuomiopiiriin kuuluvien kuntien asukkaiden tai käräjäoikeudessa ns. lautamieskokoonpanossa käsiteltävien asioiden määrä on oleellisesti muuttunut.

Tuomioistuinvirasto on kirjeellään 6.3.2025 pyytänyt käräjäoikeuden lausuntoa lautamiesten lukumäärän vahvistamisesta. Ennen lautamiesten määrän vahvistamista käräjäoikeuden on varattava tuomiopiirinsä kunnille tilaisuus antaa asiassa lausunto.

Lautamiesten määrän arviointia

Tuomioistuinvirasto on 16.6.2021 tekemällään päätöksellä vahvistanut Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden lautamiesten määrän yhteensä 104 lautamieheksi, jotka jakaantuvat kunnittain seuraavasti:

Kunta	Lautamiesten määrä
Espoo	48
Lohja	14
Kirkkonummi	13
Vihti	7
Raasepori	10
Kauniainen	2
Karkkila	2
Hanko	4
Siuntio	2
Inkoo	2

Lautamieskokoontamissa käsiteltävien asioiden määrässä ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia vuosien 2021–2024 aikana. Lautamiehille on pystytty tarjoamaan kohtuullinen määrä istuntoja, mutta lautamiehien saamisessa istuntoihin on ollut muun muassa esteilmoitusten johdosta ongelmia. Edellä kerrottu ja lautamiesten suuri määrä on johtanut siihen, että osalle lautamiehiä on tullut istuntoja varsin vähän ja että lautamiesten toteutuneissa istuntomäärissä on kaikkiaan ollut eroja.

Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden tuomiopiirin asukasluku on kasvanut nykyisten lautamiesten toimikauden aikana yli 499 000 asukkaaseen, ja se ylittää 500 000 asukkaan rajan vuoden 2025 aikana. Kasvusta suurin osa kohdistuu Espoon kaupungin asukaslukuun. Tuomiopiirin kuntien väkiluku on Tilastokeskuksesta saatujen ennakkotilastojen mukaan ollut syksyllä 2024 seuraava:

Kunta	Asukasluku (noin)
Espoo	318 500
Lohja	45 700
Kirkkonummi	41 500
Vihti	28 700
Raasepori	27 100
Kauniainen	10 200
Karkkila	8 500
Hanko	7 800
Siuntio	6 200
Inkoo	5 400

Kuntien asukasluvun perusteella vahvistettuna kärjäoikeuden nykyisten lautamiesten suhteelliseen jakaumaan tulisi varsin suuria muutoksia. Tätä ei alla esitetyin perustein ole kuitenkaan pidettävä kärjäoikeuden toiminnan kannalta kaikilta osin toivottavana lopputuloksena.

Ensinnäkin Länsi-Uudenmaan kärjäoikeuden kanslia on siirtynyt kärjäoikeuden uusiin toimitiloihin Espoon Otaniemeen heinäkuussa 2022. Tuossa yhteydessä toiminta Lohjan oikeustalossa päättyi ja kärjäoikeuden istuntopaikasta Kirkkonummella luovuttiin. Raaseporiin kärjäoikeudelle jäi istuntopaikka nykyisiin tiloihin. Näin ollen varsinkin Karkkilan, Kirkkonummen, Lohjan, Siuntion ja Vihdin alueelta valittavien lautamiesten kärjämatkojen pituus ja matkaan kuluva aika on pidentynyt.

Toisaalta entisen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomiopiiri on laaja ja sen elinkeinorakenne poikkeaa vanhan Espoon käräjäoikeuden tuomiopiirin elinkeinorakenteesta esimerkiksi siltä osin, että läntisellä Uudellamaalla lautamiehistä moni harjoittaa maanviljelyä, mikä tarkoittaa sitä, että heillä on vaikeuksia ja esteitä osallistua istuntoihin kylvö- ja sadonkorjuu-aikana. Alueella on myös paljon ruotsinkielisiä kuntia. Näin ollen entisen Länsi-Uudenmaan käräjäoikeuden tuomiopiirin kuntien alueelta valittavien lautamiesten määrän vähentäminen merkitsisi sitä, että näille kunnille voisi tulla vaikeuksia varmistaa se, että lautamiehet edustaisivat mahdollisimman tasaisesti kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Käräjäoikeuden alustava esitys

Edellä esitetyn perusteella käräjäoikeus esittää kunnille harkittavaksi, että lautamiesten määrää vähennettäisiin maltillisesti. Näin toimien yksittäisille lautamiehille tulisi ensinnäkin jonkin verran enemmän istuntoja. Toisaalta lautamiesten maltillinen vähentäminen mahdollistaisi sen, että lautamieheksi nimitettäisiin vain tehtävään aidosti sitoutuneita ja sellaisia lautamiehiä, joilla on todellinen mahdollisuus osallistua käräjäoikeuden istuntoihin ilman toistuvia esteilmoituksia. Samalla lautamiesten määrä vahvistettaisiin nykyistä enemmän laissa edellytetyllä tavalla tuomiopiirin kuntien asukasluvun mukaisessa suhteessa, mutta kuitenkin niin, että edellä kerrotut kuntien erityispiirteet ja etenkin asukkaiden kielelliset oikeudet otettaisiin huomioon määrää vahvistettaessa. Näin ollen käräjäoikeus esittää, että lautamiesten määrä vahvistettaisiin 90 lautamieheksi, ja että lautamiesten määrä jakautuisi seuraavasti:

Kunta	Lautamiesten määrä
Espoo	50
Lohja	8
Kirkkonummi	8
Vihti	6
Raasepori	8
Kauniainen	2
Karkkila	2
Hanko	2
Siuntio	2
Inkoo	2

Käräjäoikeus pyytää tuomiopiirin kunnilta lausunnon lautamiesten määrästä. Lausunto pyydetään antamaan **viimeistään maanantaina 7.4.2025** ja lähettämään se osoitteeseen halinto.lansi-uusimaa.ko@oikeus.fi.

Laamanni Ilkka Lahtinen

